

Træstrategi for træer på kommunale arealer

Forord

I Frederikssund Kommunes træstrategi er der fokus, på hvordan kommunens træer kan forblive en del af rammen for "det gode liv" for kommunens borgere. Træer har i hundredvis af år været indtænkt i den offentlige planlægning og forvaltning, og det er årsagen til at vi mange steder kan nyde flotte grønne landskaber og bymiljøer. I takt med at vores samfund ændrer sig, opstår nye udfordringer, som vi er nødt til at imødekomme. Fald i biodiversitet og øget urbanisering er eksempler på tendenser, der har betydning for, hvordan vi i fremtiden skal forvalte kommunens træer. Der er generelt større udfordringer ved, at skabe gode levevilkår for træer i bymiljøer, end i naturområder. Målet med denne træstrategi er at sikre, at vores træforvaltning har et langsigtet perspektiv, så de næste generationer af Frederikssund borgere også kan få et godt liv i grønne omgivelser. Vi vil være sammen om at passe godt på vores træer, fordi vi ved at de er værdifulde.

Træstrategien bidrager til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

Bæredygtige byer og lokalsamfund. Gør byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige.

Delmål 11.6: Inden 2030 skal den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på husholdnings og anden affaldsforvaltning.

Delmål 11.7: Inden 2030 skal der gives universel adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum, især for kvinder og børn, for ældre mennesker og for personer med handicap.

Livet på land. Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet.

Delmål 15.5 Der skal tages omgående og væsentlig handling for at begrænse forringelse af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet og, inden 2020, beskytte og forhindre udryddelse af truede arter.

Introduktion

Danmark var en gang én stor skov, men sådan er det ikke længere. En stor del af Danmark består i dag af marker og byer, men træer er stadigvæk vigtige for både mennesker og dyr. Derfor inviterer vi dem gerne ind i vores byer og haver, og langs veje og markskel. For træer giver liv – og blandt andet derfor er de værdifulde. De er uundværlige fordi de danner ilt og renser vores luft. De er levested for dyr, svampe og planter, og forskning viser, at mennesker der har adgang til grønne områder, får en bedre livskvalitet. Træer udgør også en vigtig del af byers og landskabers arkitektoniske udtryk, og er ofte med til at give eksempelvis bytorve og alléer deres særpræg.

Træstrategien skal danne grundlaget for en langsigtet forvaltning af træer på kommunale arealer, med fokus på samarbejde på tværs af forskellige afdelinger i administrationen. Strategien indeholder en overordnet fremtidsvision for kommunens træer, og tre hovedprincipper der er retningsgivende for vores fremtidige træforvaltning. De tre hovedprincipper er listet op herunder og bliver foldet ud i den efterfølgende tekst.

Vision for kommunens træer

Frederikssund Kommunes træbestand er et værdifuldt element i vores byer og landskaber. Derfor skal vi værne om dem, så vi kan sikre, at de forbliver en væsentlig del af vores grønne struktur. Træer er uundværlige for vores dyre- og planteliv, og derfor skal vi have stort fokus på at plante en varieret sammensætning af træer og buske, der kan være med til at øge kommunens biodiversitet.

Hovedprincipper

I. Træer er værdifulde

Træer skaber værdi for vores samfund på mange måder. De er en vigtig del af vores grønne omgivelser, og er med til at danne rammen om et sundt liv, for både mennesker, dyr og planter. Træer giver vores byer og landskaber karakter, og er med til at skabe unikke byrum. Træer bidrager til vores historie og træer renser også vores luft, og giver skygge og læ. Derfor kan det betale sig at værne om træerne.

II. Vi sikrer at træer forbliver en væsentlig del af kommunens grønne struktur

Kommunens bestand af træer skal i sin helhed beskyttes og opretholdes. Træer langs veje og i bymiljøer, skaber visuel sammenhæng mellem by og land, og skal derfor plejes og bevares der, hvor det er muligt. Fældede og udgåede træer i bymiljøer og langs veje skal om muligt erstattes af nye træer. Plantning af træer skal søges integreret i byudviklingen, og vi skal sikre gode vækstbetingelser for både eksisterende- og nyplantede træer.

III. Vi har fokus på at skabe mere biodiversitet

Vi skal plante en varieret sammensætning af træ- og buskarter. Udenfor byerne lægger vi vægt på at anvende hjemmehørende træ- og buskarter af hensyn til biodiversiteten. Inde i byerne anvender vi såvel udenlandske som indenlandske arter, idet vi prioriterer de arter, der er mest velegnet til byklima, og som derfor kan bestå længst muligt. I naturområder skal gamle og udgåede træer på egnede lokaliteter efterlades til naturligt forfald. Tilgroning er en trussel imod mange lysåbne naturområder, og derfor skal vi sikre, at træer fortrinsvist vokser der, hvor de bidrager til at forhøje et områdes naturværdi.

I. Træer er værdifulde

Træer skaber værdi for vores samfund på mange måder. De er en vigtig del af vores grønne omgivelser, og er med til at danne rammen om et sundt liv, for både mennesker, dyr og planter. Træer giver vores byer og landskaber karakter, og er med til at skabe unikke byrum. Træer bidrager til vores historie og træer renser også vores luft, og giver skygge og læ. Derfor kan det betale sig at værne om træerne.

Træer har mange nytteværdier

Træer har mange forskellige nytteværdier og herlighedsværdier, og der kan derfor være mange årsager til, at et træ opfattes som værdifuldt. Et træ kan være et værdifuldt levested for dyr og planter, eller det kan have en betydningsfuld historie. Hvad der gør et træ værdifuldt afhænger af øjet der ser, og ofte kan et enkelt træ tillægges mange forskellige værdier.

Træer renser luften

Træerne renser vores luft ved at optage CO² og omdanne den til ilt, og blade fastholder kvælstofdioxid og mikropartikler fra dieselmotorer.

Træer skaber visuel sammenhæng i landskabet

Frederikssund kommune har mange karakteristiske landskaber, der både består af store og små byer, lysåbne kystlandskaber, landbrugsland, moser og skove. Træer skaber en visuel sammenhæng i landskabet, særligt mellem by og land, men også i overgange fra lysåbne landskaber til skove, og som grønne bæltter gennem landbrugslandskaber.

Træer er levested for dyr og planter

Træer er en vigtig del af vores økosystem, og er levested for mange og dyr og planter. Vi ved at vi skal værne om vores økosystem og bremse faldet af biodiversitet i Danmark. Ved at værne om kommunens træer kan vi være med til at øge den biologiske mangfoldighed i Frederikssund Kommune.

Træer fortæller en historie

Træer kan leve i mange hundrede år, og fortæller derfor ofte en historie om det sted de er plantet. Et godt eksempel er Danmarks ældste levende væsen, Kongeegen i Jægerspris Nordskov der har levet siden vikingekonger herskede over Danmark.

Grønne omgivelser er sunde

Træer i parker og grønne områder giver grønnere omgivelser. Forskning viser, at adgang til grønne omgivelser nedsætter risikoen for blandt andet stress, depression og hjertekarsygdomme.

Træer skaber unikke byrum

Træer kan give byrum karakter, og være med til at skabe nye rum.

Træer har en afskærmende effekt

Mellem hovedveje og cykelstier, eller langs industrikvarterer og landbrugsbygninger kan træer have en afskærmende effekt, både ved fysisk at afskærme cyklister fra biltrafik, eller som en visuel afskærmning imod bebyggelse der ikke passer ind i det omkringliggende landskab.

Træer giver stabile temperaturer

Træer giver læ for vind og regn, og skygge for solen. På den måde mindsker de temperaturudsving – også i byer. Dette får sandsynligvis en større betydning når fremtidens klima med større temperaturudsving bliver en realitet.

Træer giver oplevelsesmuligheder

Træerne i Frederikssund Kommune danner rammen om en bred vifte af oplevelsesmuligheder, lige fra skovture i den tætte skov til en is i skyggen under de gamle egetræer i Jægerspris.

Hensyn til træers mange nytteværdier

Det tager mange år før et nyt træ er fuldvoksnet, men kun et øjeblik at fjerne det igen. Der er mange træer der har en helt særlig funktion og som derfor er særligt vigtige at beskytte. I vores fremtidige træforvaltning skal vi anerkende at træer kan have forskellige nytteværdier, særligt når der træffes beslutninger om fældning og beskæring.

Træerne langs Fjordstien ved Selsø Møllekrog giver besøgende en helt særlig visuel oplevelse.

II. Vi sikrer at træer forbliver en væsentlig del af kommunens grønne struktur

Kommunens bestand af træer skal i sin helhed beskyttes og opretholdes. Træer langs veje og i bymiljøer, skaber visuel sammenhæng mellem by og land, og skal derfor plejes og bevares der, hvor det er muligt. Fældede og udgåede træer i bymiljøer og langs veje skal om muligt erstattes af nye træer. Plantning af træer skal søges integreret i byudviklingen, og vi skal sikre gode vækstbetingelser for både eksisterende- og nyplantede træer.

Vi passer på værdifulde træer

Frederikssund Kommune bruger hvert år mange driftsmidler på træpleje. Træer bliver i løbet af deres vækst vandet, beskåret og på anden vis plejet og værnet imod de trusler, der kan skade dem. For at sikre at vi også i fremtiden kan nyde godt af vores træer, skal vi fortsat pleje og værne om dem, og sikre, at de har gode vækstbetingelser. Ældre træer har ofte større værdi end nyplantede træer, og derfor skal vi så vidt muligt undgå at fælde ældre træer. Træer der fældes, skal så vidt muligt erstattes af nye træer.

Gammelt piletræ ved gadekæret i Sønderby.

Nye retningslinjer for træpleje og drift

For at sikre en professionel og ensartet træpleje og drift, skal der udarbejdes en retningslinje for plantning, pleje og fældning af træer på kommunale arealer. I denne bliver hovedprincipperne i træstrategien omsat til praktisk anvendelige principper og retningslinjer, der skal danne grundlaget for Frederikssund Kommunes drift af træer.

Plantning af træer – en investering i fremtiden

For at opretholde og forøge en sund bestand af træer, er det nødvendigt at plante nye træer i takt med at andre træer fældes eller går ud. Nogle steder skyder selvsåede træer op, men særligt i bymiljøer har nye træer brug for hjælp i etableringsfasen. For at sikre nyplantede træers overlevelse, skal vi sikre at de har gode vækstvilkår. I Etableringsfasen skal nyplantede træer have særlig pleje i form af ekstra vanding, opbinding og evt. gødsning, i det omfang der er nødvendigt.

Princip for genplantning af døde og udgåede træer:

Døde og udgåede træer i bymiljøer, skal erstattes der hvor det er muligt. Hvis ringe vækstvilkår umuliggør genplantning, skal træet genplantes på en egnet lokalitet i nærområdet.

Målrettet træpleje

Træpleje skal differentieres efter træets alder og efter hvilket miljø træet er placeret i. Træer i naturområder skal i høj grad have lov til at vokse vildt og urørt, men i bymiljøer og langs veje efterstræbes sunde træer der kan give et flot visuelt udtryk og ikke udgør en sikkerhedsrisiko når de ældes.

Beslutninger om træfældning

Træer der ikke er syge eller udgør en sikkerhedsrisiko skal så vidt muligt bevares. Fremover skal der ved beslutninger om træfældninger tages udgangspunkt i nedenstående hovedprincip for træfældning.

Princip for træfældning

Inden der træffes beslutninger om træfældning skal der foretages en vurdering af, om træer der ønskes fældet, tilfører deres nærområde væsentlige nytteværdier, og derfor bør bevares. Træer kan have flere forskellige nytteværdier. Disse skal alle indgå i en samlet helhedsvurdering.

Selvsåede træer ved den nye skov i Skibby. Her får naturen lov til at gå sin gang, og med tiden vil den indbyrdes konkurrence mellem træerne resultere i, at de svageste træer går ud, og derved får de stærkere træer mere plads.

Plads til træer - træer skal være en del af udviklingen

Frederikssund Kommune er en kommune i konstant udvikling med mange byudviklingsprojekter og store anlægsprojekter. I vores planlægning skal vi tilstræbe, at der reserveres plads til træer og grønne områder, så kommunens eksisterende grønne struktur, over tid, udvides og forstærkes.

Plads til at plante nye træer

Vi skal i planlægningsprocesser tilstræbe, at der skabes plads til træer og grønne områder. Der skal reserveres plads til plantebede med den rette størrelse og opbygning, så nyplantede træer kan få gode vækstbetingelser.

Bevaring af eksisterende træer

Eksisterende træer kan ofte bidrage positivt til helhedsindtrykket i nye byudviklingsområder, hvis de gøres til en del af områdets fremtidige helhed. Derfor bør de være en væsentlig del af planovervejelserne.

Under planlægningen af den nye by Vinge er der udlagt arealer til plantebede med træer langs Deltavej. Arealudlægget giver Deltavej et grønnere og mere sammenhængende visuelt udtryk.

Gammel allé i udkanten af den nye by Vinge. Når denne i fremtiden bliver en del af den nye by Vinge, kan den blive et karakteristisk landskabselement der fortæller meget om lokalområdets historie.

III. Vi har fokus på at skabe mere biodiversitet

Vi skal bidrage til at bremse faldet af biodiversitet, ved at plante en varieret sammensætning af lokalitetstilpassede træ- og buskarter, der understøtter det lokale dyre- og planteliv. Vi skal plante flere træer der kan bidrage til at øge biodiversiteten, særligt i grønne byrum og langs veje. I naturområder skal gamle og udgåede træer på egnede lokaliteter efterlades til naturligt forfald. Tilgroning er en trussel imod mange lysåbne naturområder, og derfor skal vi sikre, at træer fortrinsvist vokser der hvor de bidrager til, at forhøje et områdes naturværdi.

Træer er en vigtig del af vores økosystem

Der er mange af Danmarks dyre- og plantearter der lever i tæt samspil med træer. Mange fugle og insekter har eksempelvis tilpasset sig bestemte hjemmehørende træ- og buskarter der blomstrer på forskellige tidspunkter, Flagermus bor i gamle hule træer, og mange biller og svampe lever af at nedbryde gamle og døende træer.

Den hastige befolkningstilvækst og konstante udvidelse af vores samfund har medført at mange af vores skove og naturområder i dag er blevet bebygget eller omdannet til landbrug. Dyr og planter er blevet fortrængt, og biodiversiteten har længe været faldende.

Det er først i de seneste år, at omfanget af denne udvikling er blevet tydelig, men vi ved nu, at vi er afhængige af at vores økosystemer er i balance, og at vi er nødt til at vende udviklingen, og forhindre at den biologiske mangfoldighed falder yderligere.

Plads til den lysåbne natur

I Frederikssund Kommune har vi mange lysåbne naturområder, der er levested for flere sjældne arter, der er tilpasset et liv i det åbne land. Gode eksempler er strandengene ved Lille Rørbæk, og overdrevene ved Kyndby kyst. Den lysåbne natur er mange steder truet af tilgroning med træer og buske, og for at bevare disse områders naturværdier, kan det være nødvendigt at rydde opvækst af træer og buske, som en del af naturplejen.

Gamle udgåede træer som insekthoteller

Et dødt træ kan være levested for et utal af svampe, insekter og fugle m.m. og derfor kan træer der efterlades til naturligt henfald være med til at øge biodiversiteten. Det er dog vigtigt at overveje hvor det er hensigtsmæssigt at efterlade træer til naturligt henfald, da der er risiko for at træet med tiden vælter eller knækker.

Fokus på biodiversitet i træforvaltningen

Forvaltningen af vores træer kan bidrage til at bremse faldet af biodiversitet. I stedet for at fortrænge dyr og planter, kan vi, ved at skabe en bred vifte af egnede levesteder, invitere dem ind i vores byer, og i omkringliggende grønne områder, og på den måde være med til at øge biodiversiteten i Frederikssund Kommune. I vores træforvaltning skal vi derfor have fokus på:

- At der plantes en varieret sammensætning af lokalitetstilpassede og så vidt muligt hjemmehørende træarter.
- At der plantes flere blomstrende træer og buske i bymiljøer og langs veje, der kan udvikle sig til egnede levesteder for bier og andre insekter.
- At træer i grønne områder så vidt muligt efterlades til naturligt forfald, såfremt de ikke udgør en uacceptabel sikkerhedsrisiko for forbipasserende.
- At gamle træer der bidrager til at forhøje et områdes naturværdi, bevares.
- At lysåbne naturområder ikke gror til med træer og buske.

Nordmandsskoven i Skibby der blev plantet i 2018. Her er en udkigsbænk der er placeret på den gamle jernbaneskråning.